

[K. Axel Nielsen.]

denne bestemmelse et indhold, der stemmer med forholdene, som de er i dag, foreslås paragraffens ordlyd ændret som anført.

Med hensyn til det samtidig hermed fremsatte forslag til ændring af straffelovens § 282 skal jeg blot bemærke, at det bør være strafbart at udnytte en andens mangel på viden om forholdene på et bestemt område.

Ordføreren for forslagsstillerne (Lene Bro): Herved tillader jeg mig at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om adoption.

Forslaget indeholder ændringer, der uden egentlig indbyrdes forbindelse tilsigter at afhjælpe, hvad jeg vil karakterisere som konstaterede mangler ved den gældende lov.

For det første foreslås det, at der gives myndige personer og ikke som nu personer over 25 år tilladelse til at adoptere. Det forudsættes, som det også fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at bestemmelsen administreres således, at adoptionsbevilling kun i undtagelsestilfælde meddeles personer under den hidtil gældende aldersgrænse, f. eks. hvor et ægtepar, hvis ene part er under 25 år, ønsker at adoptere en søsters, respektive svigerindes, barn.

For det andet foreslås den indtil 1956 gældende adgang for faderen til et uden for ægteskab født barn at adoptere barnet genindført, idet der har vist sig et praktisk behov for denne adgang.

For det tredje begrænser ændringsforslaget adgangen for barnets forældre til at tilbagekalde et meddelt samtykke til adoption, når barnet har været i adoptantens varetægt og der derved er opstået en følelsesmæssig binding mellem barnet og adoptanten. Begrundelsen er, at en afvejning af hensynet til forældrene på den ene side og barnet og adoptanten på den anden side må føre til, at den eller de, der har afgivet samtykke til adoption og derefter ladet barnet være i adoptantens nærhed i så lang tid — efter forslaget 12 måneder — at der er opstået et gensidigt afhængighedsforhold, må affinde sig med, at samtykket erklæres for endeligt.

Endelig stilles der forslag om, at adoptionsbevilling bør kunne meddeles uden samtykke fra forældrene, når disse i 2 år har vist mangel på interesse for barnets velfærd. Bestemmelsen tilsigter at hjælpe de så-

kaldte „glemte børn“ til at få en tilværelse i et almindeligt hjem fremfor at skulle tilbringe flere år i en børneinstitution.

Jeg anbefaler lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ophævelse af lov nr. 454 af 14. august 1946 om foranstaltninger til sikring af Limfjordstangerne, Thyborøn havn og Thyborøn kanal.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 19) findes i tidenden sp. 1695).

Der var stillet følgende ændringsforslag:

Af *ministeren for offentlige arbejder*:

Til lovforslagets titel.

Titlen affattes således:

„*Forslag til lov om ophævelse af lov om foranstaltninger til sikring af Limfjordstangerne, Thyborøn havn og Thyborøn kanal.*“

Bemærkninger.

Ændringen er af redaktionel karakter.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Ændringsforslaget angående titlen af *ministeren for offentlige arbejder* (se foran) vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 104 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssige afskrivninger m. v. [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

(Lovforslaget (nr. 69) findes i tillæg A. sp. 1487, fremsættelsen i tidenden sp. 1419).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 3-5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v. [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen.].

(Lovforslaget (nr. 70) findes i tillæg A. sp. 1491, fremsættelsen i tidenden sp. 1419).

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om investeringsfonds [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

(Lovforslaget (nr. 71) findes i tillæg A. sp. 1493, fremsættelsen i tidenden sp. 1419).

Første behandling af forslag til lov om ophævelse af lov om indskud på etableringskonto [af Sigsgaard og Kjær Rasmussen].

(Lovforslaget (nr. 72) findes i tillæg A. sp. 1495, fremsættelsen i tidenden sp. 1419).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Finansministeren (Poul Møller): De forslag, venstresocialisterne her har fremsat, går i hovedtræk ud på følgende:

For det første afskaffelse af reglerne om forskudsafskrivning på skibe.

For det andet afskaffelse af alle skattemæssige afskrivninger på bygninger.

For det tredje afskaffelse af forskudsafskrivningerne på visse anskaffelser af maskiner og bygninger, de såkaldte 700.000 kr.s afskrivninger.

For det fjerde afskaffelse i løbet af 3 år af nedskrivningerne på varelagre og varepartier, der er indkøbt på bindende kontrakt.

For det femte ophævelse af investeringsfondsløven.

For det sjette ophævelse af loven om yngre lønmodtageres indskud på etableringskonto.

Afskrivningsreglerne og de andre ordninger, der berøres af forslagene, er jo indført af hensyn til en række forhold, der bl. a. har afgørende betydning for initiativ, investering, produktivitet og beskæftigelse i erhvervslivet. De foreliggende lovforslag betegner et meget afgørende indgreb i disse

regler, og jeg kan med det samme sige, at det efter min overbevisning ville virke ødelæggende på den erhvervsmæssige og beskæftigelsesmæssige udvikling her i landet, hvis forslagene skulle blive vedtaget.

I bemærkningerne til lovforslagene er det anført, at de afskrivningsregler, der foreslås afskaffet, efter forslagsstillernes mening reelt er en form for statslig støtte til de pågældende investeringer. Forslagsstillerne betegner det endda som en kontant støtte. Nu går disse regler jo ikke ud på, at staten og kommunerne udbetaler et kontant beløb til skatteyderne. I det hele taget synes jeg nok, at man har valgt en sprobrug, der kan give et fortegnet indtryk af, hvad det drejer sig om. Det drejer sig om, at de udgifter, en skatteyder har i forbindelse med erhvervelse af sin indtægt, på den ene eller den anden måde skal trækkes fra ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Mens de løbende driftsudgifter trækkes fra på én gang, efterhånden som de afholdes, bliver fradraget for de mere langsigtede anlægsudgifter fordelt over en vis årrække som skattemæssige afskrivninger. Hvad enten loven fastsætter en kortere eller en længere årrække, finder jeg det misvisende at sige, at de erhvervsdrivende får kontant støtte af det offentlige. Derimod kan man sige, at adgangen til forholdsvis høje begyndelsesafskrivninger kan betyde, at en erhvervsdrivende får en vis skattemæssig kredit. Efter min opfattelse har dette været overordentlig værdifuldt for udviklingen af vort produktionsapparat og for den høje beskæftigelse.

Jeg skal herefter gøre nogle bemærkninger om hver enkelt af de ordninger, som venstresocialisterne foreslår afskaffet.

Da reglerne om forskudsafskrivning på skibe blev indført i 1957, begrundedes det med, at en vis adgang til at afskrive, før skibene blev leveret, havde en ganske særlig betydning for skibsfarten. Det skyldes for det første de meget store og kostbare enheder, hvorom der sluttes kontrakt, og for det andet den meget lange leveringstid, i hvilken der skal udredes store byggerater. Jeg tror, jeg kan sige, at der i 1957 var en meget udbredt forståelse i folketinget for disse forhold, endda så udbredt, at der i udvalget var enighed om at nedsætte lovforslagets beløbsgrænse fra 1 mill. kr. til 200.000 kr.

[Finansministeren.]

Spørgsmålet, om afskrivningsreglerne for skibe i visse særlige tilfælde anvendes på mindre rimelig måde, f. eks. i forbindelse med afskrivning på coasters, er fra tid til anden fremdraget i debatten om afskrivningsloven. Jeg har ved tidligere lejligheder sagt, at det er et spørgsmål, jeg er rede til at se på, og det står jeg naturligvis ved. Forslag om skærpelse af afskrivningsreglerne på dette begrænsede område kan derfor forventes fremsat i denne samling.

Reglerne om afskrivning på bygninger blev indført for 2 år siden efter en meget indgående behandling, der endte med, at både regeringspartierne og socialdemokratiet stemte for loven. Forslagsstillerne hævder, at der ikke er grund til at tillade skattemæssige afskrivninger på erhvervsbygninger. Forslagsstillerne har nemlig den opfattelse, at bygningerne ikke mister i værdi, men tværtimod bliver mere værd, selv om de slides ved den erhvervsmæssige brug eller forældes på grund af den teknisk-økonomiske udvikling.

Forslagsstillerne bedømmer åbenbart de særlige installationer i bygningerne, altså f. eks. centralvarmeanlæg og elevatorer, på samme måde. Efter lovforslaget vil man nemlig heller ikke tillade afskrivning på installationerne. Nu har jeg godt nok et indtryk af, at man ude på venstrefløjen bevæger sig temmelig meget i teoriernes underlige verden, men jeg vil dog egentlig tro, at der også dér må være folk, der f. eks. har gjort den praktiske erfaring, at et centralvarmeanlæg kan gå i stykker, hvis man ikke udskifter det i tide. Det mister altså værdi, og det er derfor, man kan skrive af på det.

Jeg tror, at enhver, der har praktisk kendskab til erhvervsbyggeri, må give mig medhold i, at noget tilsvarende gælder for de bygninger, der er afskrivningsberettigede efter den gældende lov. Selvfølgelig må de for eller senere tabe i værdi, enten fordi de slides ned rent fysisk, eller fordi de er indrettet på produktionsformer osv., som den tekniske og økonomiske udvikling løber fra.

I øvrigt kan jeg ikke lade være med at tænke på, om forslagsstillerne kan være kommet til at regne byggegrundenes værdi med i det eksempel på en meget stor værdistigning, der nævnes i bemærkningerne.

Hvis det skulle være tilfældet, vil jeg gøre opmærksom på, at der ikke kan afskrives skattemæssigt på grunden, men kun på bygningen og installationerne.

Reglerne om forskudsafskrivning på visse anskaffelser af maskiner og bygninger var til behandling her i tinget for et år siden. Ved den lejlighed vedtog samtlige partier undtagen VS at indarbejde reglerne i afskrivningsloven, og jeg kunne konstatere en meget udbredt forståelse for den betydning, disse forskudsafskrivninger har med hensyn til fremme af erhvervslivets investeringer og dermed for produktionen og beskæftigelsen.

Hvad angår nedskrivning på varelagre og varepartier, der er købt på bindende kontrakt, gennemførte den forrige regering en ordning, hvorefter den højeste lovlige lagernedskrivning i løbet af 10 år skulle nedsættes gradvis fra 30 pct. til 10 pct. og kontraktnedskrivningerne skulle afskaffes helt i løbet af 6 år. Det blev ændret efter regeringsskiftet, idet regeringspartierne førte reglerne tilbage til det indhold, de tidligere havde.

Ved den lejlighed fremhævede jeg, at den forrige regerings indgreb i disse nedskrivningsregler ville medføre en alvorlig belastning af erhvervslivets likviditet og dermed på længere sigt af beskæftigelsesmulighederne. Efterhånden som indgrebene begyndte at virke, måtte erhvervslivet nemlig indfri den skattecredit, som det havde opnået ved hjælp af nedskrivningerne. Det ville føre til en likviditetsbegrænsning, som kunne gå ud over produktionen og beskæftigelsen. Jeg fremhævede endvidere, at disse regler giver erhvervsvirksomhederne en rimelig adgang til at tage risikoen for prisudsving i betragtning ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Endelig begrundede jeg nedskrivningsreglerne med, at de giver virksomhederne mulighed for at udjævne syngende årsindtægter, så de opnår en mere jævn og stabil skattebetaling.

Investeringsfondsloven blev gennemført i 1957 samtidig med afskrivningsloven. Ordningen måtte bl. a. ses i sammenhæng med, at afskrivning efter afskrivningsloven sker på grundlag af aktiverens anskaffelsespris. Man kan altså ikke ved hjælp af afskrivningerne tage hensyn til, at genanskaffelsesprisen må forventes at være højere, når drifts-

[Finansministeren.]

aktiverne skal fornys. Derfor ansås det for påkrævet, at virksomhederne ved hjælp af investeringsfondshenlæggelser fik adgang til at opsamle midler til imødegåelse af udgifterne til genanskaffelser.

Investeringsfundsordningen blev dog ikke begrænset til genanskaffelser, idet den tillige havde til formål at virke fremmende på investeringer i forbindelse med udvidelser eller moderniseringer inden for erhvervslivet. Når virksomhederne ved siden af adgangen til at afskrive efter afskrivningsloven tillige fik mulighed for at henlægge efter investeringsfundsloven, var det også begrundet med et andet hensyn. Det ville nemlig modvirke den tilskyndelse, der ellers kunne være til at foretage overlede investeringer for at få noget at skrive af på. Når man også har henlæggelsesmuligheden, er der netop en tilskyndelse til at vente med sine investeringer, når det er fornuftigt at vente.

Etableringskontoloven blev gennemført i 1965 som en opsparingsfremmende foranstaltning og som en rimelig ting over for yngre lønmodtagere, der påtænker at etablere selvstændig erhvervsvirksomhed. Loven giver disse unge lønmodtagere en stilling, der i sine hovedtræk svarer til den stilling, investeringsfundsloven giver skatteydere, der allerede har etableret sig som selvstændige erhvervsdrivende.

Som jeg allerede har sagt, vil det efter min opfattelse være ødelæggende for de hensyn, der i sin tid begrundede gennemførelsen af de gældende regler, hvis tinget skulle vedtage VS' forslag. Noget andet er så, om systemet skal justeres på enkelte områder, hvor det måtte have utilsigtede virkninger. Herom er det oplyst i regeringens indkomstpoltiske oplæg, at regeringen har sat et arbejde i gang med det formål at undersøge, hvorvidt afskrivningsreglerne skulle have haft utilsigtede virkninger i praksis. I det omfang undersøgelsen viser, at det har været tilfældet, vil regeringen søge lovgivningsrevideret.

Lad mig til sidst nævne, at jeg synes, det kunne være rimeligt, om det folketingsudvalg, der er nedsat om ligningsloven, får lejlighed til, hvis folketinget i øvrigt begærer det, en almindelig gennemgang og drøftelse af de erfaringer, man har gjort vedrørende afskrivningslovene.

Grünbaum: I drøftelserne af, hvordan vi finder frem til en mere retfærdig, og det vil i dette tilfælde først og fremmest sige en mere ligelig beskatning, kan afskrivningsreglerne selvfølgelig ikke være fredhellige, og er der urimeligheder, bør de fjernes. Jeg vil dog meget stærkt understrege, at de afskrivningsregler, som i sin tid blev gennemført efter forslag af daværende finansminister Viggo Kampmann, har haft overordentlig stor betydning for den fremgang, der har været inden for dansk industri igennem 1960'erne, det er der slet ingen tvivl om. Mit parti er derfor absolut positivt indstillet over for den tankegang, at der bør være gode afskrivningsregler, og jeg vil gerne tilføje: hellere lidt for gunstige afskrivningsregler end det modsatte.

Det, man skal være på vagt over for, er mulighederne for egentlig skattespekulation. Efter at jeg har beskæftiget mig en del med disse ting, står det mig mere og mere klart, at hvor der er tale om urimeligheder, er det ikke så meget selve afskrivningsreglerne, vi støder på, som det er beskatningsreglerne, f. eks. beskatningen ved salg af coastere, og det gælder også bygninger. Det er efter min opfattelse her, det egentlige problem ligger, spørgsmålet om, hvorvidt vi har de rigtige beskatningsregler, når man til sin tid afhænder de investeringsgoder, som man har afskrevet på.

Vi udelukker ikke, at der kan være et og andet at rette ved afskrivningsreglerne, og det forbavser vel ingen, at jeg udtrykker min sympati for VS-forslaget om en gradvis ophævelse af adgangen til skattemæssig nedskrivning på de såkaldte bindende kontrakter. Det er givet, som finansministeren var inde på, at der også her kan ligge et likviditetsproblem. Men vi kan stadig væk i mit parti ikke se det rimelige i, at man opretholder disse regler, hvor det drejer sig om bindende kontrakt. Vi foreslog da heller ikke i sin tid, at man helt skulle ophæve afskrivningsreglerne for de egentlige varelagre.

Vi vil også gerne se på reglerne om henlæggelser til investeringsfunds. Ikke fordi vi vil gå ind for VS-forslagets tanke om, at man helt skal ophæve dem, men der er måske nok noget, vi skal se på i den forbindelse. I Sverige har man, så vidt jeg ved, en regel om, at midler, som er henlagt i inve-

[Grünbaum.]

steringsfonds; ikke uden videre kan frigøres. Denne frigørelse er nemlig undergivet en vis statslig kontrol og regulering, sådan at der til enhver tid kan tages i hvert fald et vist hensyn til den økonomiske situation. Man har altså en reguleringsmekanisme, som det måske ville være hensigtsmæssigt, at vi også fik. Den særlige regel om, at man i det overvejende antal tilfælde skal binde halvdelen af beløbet, i andre tilfælde er det jo hele beløbet, kunne man måske også godt overveje at ændre, sådan at det blev hele beløbet, der skulle være bundet i banker og sparekasser.

Om skibsafskrivninger, herunder afskrivning på coastere, vil jeg gerne sige, at det er netop her, det er særlig tydeligt, at problemet ikke så meget er selve afskrivningsreglerne; det er beskatningen af differencen mellem den nedskrevne værdi og salgssummen for skibet, coasteren eller anparten, der er for lille. Hvis man sætter skatten af kapitalgevinsten, det, vi kalder skat af særlig indkomst, op, eller hvis man gennemfører en regel om fuld beskatning af fortjenesten, hvis der sælges inden for en vis periode, f.eks. 10 år — det er en tanke, jeg har nævnt i 21 mands udvalget — tror jeg, at disse problemer vedrørende skibsafskrivningerne og coasterne i det store og hele vil være løst.

Noget lignende gælder, hvis man kigger på bygningsafskrivningerne. Jeg vil gerne sige, at butiksafskrivningerne efter min mening er kommet for højt op. Vi var ikke tilhængere af, at man her skulle gå fra en afskrivning på 0 og helt op til 6 pct. i 10 år. Det var en ændring, som kom, efter at regeringen var skiftet. Vi var gået med til 4 pct.; det var også ret højt, 3 pct. havde nok været rimeligere. Men nu fik man altså en butiksafskrivningsprocent helt på linje med det bedste inden for bygningsafskrivningerne, og jeg tror nok, at der her kan ligge et problem.

Men i det store og hele er det vores opfattelse, at vi må have afskrivninger også på bygningerne, og at systemet virker nogen-

lunde rigtigt. Jeg vil igen understrege, at også her er det i realiteten et spørgsmål om beskatningen ved salg. Det gælder både den del af værdien af fast ejendom, som beskattes på basis af forskellen mellem salgsværdien og den såkaldte anskaffelsessum, og den særlige beskatning, der finder sted af selve det nedskrevne beløb, kan man godt sige. Det, der er galt, er altså, at de 30 pct. i særlig indkomst er kommet helt ud af trit, helt ud af niveau, med den udvikling, der i øvrigt har været i skattehøjden her i landet. Vi må altså tage afstand fra forslaget om at ophæve bygningsafskrivningerne.

Også hvad angår forskudsafskrivningerne, der især drejer sig om skibene, mener vi, det er den efterfølgende beskatning, man skal se på.

I øvrigt vil vi godt se på disse forslag i udvalget.

Asgar Jensen: Enten viser de lovforslag vedrørende skattemæssige afskrivninger og ophævelse af lov om investeringsfonds, som hr. Sigsgaard og hr. Kjær Rasmussen har fremsat, en total mangel på forståelse af erhvervslivets problemer, eller også tager de direkte sigte på at ødelægge det private erhvervsliv. Derfor kan det straks siges, at det kan det konservative folkeparti ikke medvirke til.

Når man læser de bemærkninger, der ledsager lovforslagene, får man næsten det indtryk, at de penge, borgerne tjener, er noget, som tilkommer staten, og hvis man lader borgerne få lov til at beholde nogle af dem, ja, så er det altså et tilskud fra staten, borgerne dermed får. Det er en helt forkert terminologi, der ligger til grund for disse lovforslag. Når der finder skattemæssige afskrivninger sted, skyldes det jo ikke, at man vil have tilskud fra nogen. Så er det udgifter til drift, bygning af skibe, anskaffelse af inventar og maskiner, fordi disse ting er en del af omkostningerne ved varefremstilling eller tjenesteydelser, og det er da ganske rimeligt, at sådanne omkostninger ikke skal beskattes.

[Asger Jensen.]

Hvis reglerne, hvad de annoncer, der har været fremme i den sidste tid, tyder på, udnyttes på en lidt urimelig måde, så må man se på det, men derfor skal man da ikke gå så vidt som i tilfældet her helt at ville udelukke mulighederne for kapitaldannelse i virksomhederne. Det største problem er nemlig at få kapitaldannelse nok her i landet til at modernisere og udbygge erhvervslivet. Det tager de bestemmelser, vi har i vore love herom, sigte på, og jeg kan ikke forstå, at der er nogen, der har ønske om at ødelægge disse muligheder. Enten det er skibe eller andre ting, man derved får bygget, skaffer disse ting jo beskæftigelse, og de produktionsmuligheder, der kommer ud af det, danner basis for ny beskatning, både af den indtjening, der finder sted ved at have disse produktionsmidler, og af de lønninger, der udbetales i de virksomheder, der på den måde har skabt nye arbejdspladser.

Det er altså vor opfattelse, at man kan se på, om der er urimeligheder, men de fire forslag her må vi afvise. Hvis de blev vedtaget, ville det ikke være muligt at opretholde det private erhvervsliv. Vi vil fortsat føre en sådan politik, at der ved investering kan skabes nye arbejdspladser, og den fortjeneste, der kommer ud af det, bliver der mulighed for at beskatte. Men vi vil ikke være med til at forringe erhvervslivets muligheder for ekspansion, og derfor må vi afvise de fire forslag.

Jens Foged: Vi fra vor side kan i ét og alt tilslutte os finansministerens bemærkninger. Vi finder, at det var en nøgtern behandling af problemerne med disse fire lovforslag som grundlag.

Må jeg med hensyn til afskrivningsreglerne som helhed sige, at vi anser det for at være forkert at røre ret meget ved dem og sådan i tide og utide pille ved dem. Det giver utryghed inden for erhvervslivet. Hvis vi kunne gøre dem tidløse, om jeg må sige det sådan, ville det være det bedste.

Jeg kunne over for forslagsstillerne påpege, at da den tidligere regering forringede afskrivningsreglerne, begyndte med dags varsel en forøgelse af arbejdsløsheden. Forringelsen var den direkte årsag til, at arbejdsløsheden omgående blev stærkere, virksomhedslederne blev nervøse for at for-

øge virksomhederne. Vi ville derfor svække vor konkurrenceevne, og virksomhedernes muligheder for at vokse i takt med behovet for at beskæftige den stedse stigende befolkning ville ikke være til stede mere.

Ligesådan kunne man se, at da den nuværende regering forandrede disse forringede afskrivningsregler til det bedre, blev der næsten med dags varsel større mod på at bygge videre på virksomhederne, arbejdsløshedstallene faldt ret omgående. Det er et barometer, det er ganske fortræffeligt at se på, når man diskuterer afskrivningsreglerne.

Vi vil naturligvis se på disse ting i udvalget, som det er foreslået, og vi vil være med til at se på eventuelle urimeligheder. Vi påstår ikke, at der ikke kan findes vildskud, og disse vildskud er vi villige til at være med til at bortluge. Men i øvrigt finder vi ikke, at der i de foreliggende forslag er retningslinjer for, hvad vi bør foretage os. Vi er som sagt enige med finansministeren i, at man kan se på tingene i udvalget, og vi er villige til at bortluge vildskud.

Helge von Rosen: Det ville være groft, hvis hr. Sigsgaard havde ret i, at de særlige afskrivningsregler blot er et statstilskud til investeringer i flæng uden hensyn til deres nytte og nødvendighed, sådan at der altså fremkommer tilfældige investeringer, der er en hovedårsag til vanskelighederne med den anstrengte betalingsbalance og til den høje rente. Det er jo det, hr. Sigsgaard og hr. Kjer Rasmussen antyder.

Men man må selvfølgelig give hr. Sigsgaard ret i, at afskrivningsreglerne faktisk ikke er gjort betingede af den nyttevirkning og den nødvendighed, som er forbundet med de enkelte investeringer, og det er efter min mening godt det samme, at vort skattesystem ikke er selektivt på den facon. Jeg vil til enhver tid regne med, at de erhvervsdrivende, der sætter deres formue og arbejdsindsats på spil og i reglen har en vis forretningmæssig erfaring, er i stand til at skønne alene, uden lovgiverne og især uden samråd med f. eks. en skatteembedsmand, over, på den ene side hvilken risiko og på den anden side hvilken gevinstchance der er forbundet med den enkelte investering.

Man kan se af bemærkningerne og hr. Sigsgaards fremsættelse, at han er løbet sur

[Helge von Rosen.]

i, hvad afskrivninger har af virkninger. Han taler om, hvad hans forslag vil betyde af merindtægter for staten derved, at de skattepligtige indkomster både de første par år efter bortfaldet af de særlige afskrivninger og på længere sigt vil stige med milliardbeløb. Men det er jo ikke tilfældet. Hvis man, for at tage et af forslagene, f. eks. afskaffer nedskrivning på varelagre og købsordrer, er det kun i det år, hvor nedskrivningsreserverne kommer til indtægt — eller i et par år, eftersom forslaget opererer med en aftrapning — at det offentlige får noget betragteligt i kassen.

På samme måde er naturligvis også, set fra den erhvervsdrivendes side, de særlige afskrivninger ikke en stadig gentaget nytårs-gave til erhvervslivet. Der er kun tale om en henstand, der er stadig. Ophævelsen af f. eks. adgangen til at nedskrive på varelagrene og købsordrerne vil derfor kun én gang betyde et vældigt likviditetstab for erhvervslivet. Det vil utvivlsomt være en ret effektiv konjunkturpolitisk foranstaltning, som vil skabe en stærk nedsettelse af aktiviteten og dermed formodentlig også — det må man medgive — en vis lettelse i valutabalancen og et rentefald. Men det vil samtidig være en ganske alvorlig svækkelse af de investeringer og af den forretningsaktivitet, som vi alle sammen mere eller mindre er afhængige af, og det er med andre ord en meget farlig spøg også for statsindtægterne på længere sigt. Man må naturligvis give hr. Sigsgaard den indrømmelse, at han ikke helt savner forståelse for denne sammenhæng, når han aftrapper sin ændring over nogle år på visse punkter.

Om afskrivningsreglernes egnethed som konjunkturpolitisk instrument kan der siges en del for og imod. Som hurtigtvirkende instrument tror jeg ikke at afskrivningerne er egnede. Foreligger der derimod et ønske om at stimulere eller begrænse investeringerne på lidt længere sigt, så vil jeg formode, at afskrivningsreglerne er særdeles virksomme som instrument. Så vidt jeg ved, er det også antaget i vidt omfang i udlandet, f. eks. har man i Sverige og USA fulgt denne linje.

Hr. Sigsgaard finder det bemærkelsesværdigt, at regeringen ikke har interesseret sig så meget for afskrivningspolitikken i sine konjunkturpolitiske overvejelser. Det hæn-

ger foruden med det lige sagte om langtidsvirkningen formodentlig sammen med, at afskrivningerne er et redskab, der som nævnt skal behandles med delikatesse, også for ikke at hæmme den økonomiske vækst.

Hr. Sigsgaards teori om, at de særlige afskrivningsregler — hvormed han synes at sidestille investeringsfonds og etableringskonti, det gør han sådan set med rette — fører til vilde investeringer, som han kalder det, er noget, jeg ikke helt savner forståelse for. Man har ganske givet, dog så vidt jeg erindrer ikke her i landet, tid efter anden kunnet påvise noget sådant; det har f. eks. klart været tilfældet med nogle særlige regler for olieinvesteringerne i Amerika, hvilket man nu har taget højde for. Der har været tale om vilde investeringer.

Om coasterinvesteringerne er en sådan vild investering, står åbent. Det afgørende i bedømmelsen må vel være, om investeringer, der stimuleres af afskrivningsreglerne, er mere eller mindre rentable og dermed ønskelige, men det kræver på den anden side spåmandsevne at afgøre det på forhånd. Men alene den omstændighed, at folk, der overhovedet ikke har forstand på det, fristes til at gå ind i en mere eller mindre risikopræget virksomhed — og med coastere er den meget risikopræget — er betænkelig ikke alene for dem selv, men også for samfundet, idet det naturligvis kan føre til en uheldig forvridning af investeringsaktiviteten. At coasterinvesteringerne kan have haft denne karakter, kan man måske formode, men det forekommer mig på den anden side klart, at den almindelige rederivirksomhed, som de særlige regler for skibsafskrivninger sigter på, indbringer megen valuta, og på den måde, rederivirksomhed har været drevet her i landet, hvad rentabiliteten angår, har den tålt sammenligning med mange andre investeringer.

Vi har lige hørt, at regeringen i overensstemmelse med 12 punkts programmet fortsat vil undersøge og have opmærksomheden henvendt på de enkelte afskrivningsreglers hensigtsmæssighed. Der kommer coasterne afgjort ind i billedet, da forskudsbetalingerne på grund af værftkonkurrencen i ind- og udlandet vistnok er betydelig mindre tyngende, end hvad der er sædvanligt ved f. eks. store maskinanskaffelser, hvor der regelmæssigt skal betales en tredjedel ved

[Helge von Rosen.]

ordreafgivelse. Da forskudsbetalingen ved afgivelse af ordrer på coastere vistnok langtfra står mål med dette, kan der i den første tid fremkomme ret betydelige skattelettelser, som ikke kræver tilsvarende indbetalinger fra dem, der investerer, og heri kan ligge et betydeligt forvriddingsmoment. Det må man erkende. I øvrigt bør vel også realisationsavancebeskatningen være i søgelyset, således som hr. Grünbaum før nævnte det.

Hr. Sigsgaards bemærkninger viser, at han finder de særlige afskrivningsregler uretfærdige. De fører til, siger han, at arbejdsindkomsterne bliver mere hårdt beskattet. Jeg tror, han overser det forhold, at der på forhånd er en vis skævhed i beskattningen mellem på den ene side regelmæssigt løbende indkomster som f. eks. arbejdsindkomster, hvor den tidsmæssige afgrænsning i beskatningsgrundlaget til ét år er meget fornuftig, og på den anden side erhvervsindkomsterne, hvor det enkelte år i virkeligheden ikke er et rimeligt grundlag for beskatning. En retfærdig beskatning vil på grund af de ofte store udslag med vekslende års overskud og underskud være en eller anden form for gennemsnitsbeskatning baseret på indtægten gennem en længere årrække. Man ville herved nærme sig en ligestilling eller den retfærdighed, som hr. Sigsgaard selvfølgelig også efterlyser, i beskattningen mellem arbejdsindkomster og erhvervsindkomster. Det er et forhold, der i begrænset omfang er erkendt gennem skattelovgivningens regler om fremføring af underskud i 2 år, men det er dog en beskedent udjævningsmulighed i sammenligning med, hvad adskillige andre lande, f. eks. Amerika, har budt på, hvor man kan fremføre og tilbageføre over perioder.

Vores særlige afskrivningsregler, især lager- og købsordreafskrivningerne, indeholder i virkeligheden et væsentligt moment af retfærdighed ved at give den enkelte erhvervsdrivende en mulighed for efter eget skøn at opløse varelagerreserver i underskudsår for at udjævne indkomsterne. Derved opnås der en bedre overensstemmelse mellem den ene og den anden slags indkomster, en tilnærmelse til princippet om beskatning efter evne. Det er et moment, som jeg ikke tror at hr. Sigsgaard har haft tilstrækkeligt for øje.

Det radikale venstre vil, som man vil forstå efter disse bemærkninger, med megen interesse deltage i behandlingen af disse lovforslag, men med en afgjort reservation.

Ømann: Vi har endnu ikke modtaget resultatet af den bebudede undersøgelse af de 462 millionærer, der ikke betaler skat. Det havde været rart at have resultatet af denne undersøgelse ved denne lejlighed, og jeg kan måske benytte lejligheden til at spørge finansministeren, om det snart er på trapperne. Jeg tager næppe meget fejl, når jeg spør, at de her behandlede nedskrivninger og afskrivninger rummer en hel del af forklaringen på dette meget mærkelige fænomen.

Vi har beklageligvis aldrig kunnet få nogen statistik frem om den beskæring af beskatningsgrundlaget, som disse regler bewirker. Forslagsstillerne har sikkert ret i, at det drejer sig om milliardbeløb, og her må jeg sige, at hr. Helge von Rosen har uret. Han ville vide det, hvis han havde fulgt skatteforhandlingerne i foråret 1967, hvor man fra erhvervs side fik ret store tal oplyst om, hvad blot aftrapningen af varelager nedskrivningerne og nedskrivningerne på bindende kontrakt betød i kontanter. Hvis man glattede dette ud over en 10-årig periode, har jeg en erindring om, at det drejede sig om 250 mill. kr. om året.

Der skæres målbevidst ned på offentlige investeringer, og der skæres i erhvervsinvesteringerne gennem den stramme pengepolitik og gennem de bedømmelser, som banker og foretager af de forskellige projekter. Denne politik står egentlig i en skærende modstrid med den rundhændede og ikke dirigerede eller formålsrettede erhvervsstøtte, som uddeles gennem afskrivningsordningerne. Nogle af dem, især varelager- og kontrakt afskrivningerne, savner enhver fornuftig begrundelse. Her er der tale om en ren skattefavør, og det er ikke rigtigt, når der er sagt, at der ikke er tale om tilskud, at det jævner sig, og at den højere retfærdighed indtræder til sidst. Det er ikke rigtigt. I de typiske tilfælde er der tale om for det første en rentegevinst, som nu til dags ikke er ganske ubetydelig, for det andet, et evigt varende tilskud, fordi ned- og afskrivningerne fornys fra år til år, måske et voksende tilskud, hvis erhvervsvirksomheden er i vækst. Jeg synes godt, at vi kan nå til denne klæ-

[Ømann.]
ring, så vi ikke skal have denne idelige diskussion om, hvorvidt der er nogen særlig favør i en afskrivning eller ej. Selvfølgelig er der denne favør. Det er da også derfor, man kæmper for at bevare disse fupafskrivninger.

De nu udsendte skattekort har chokeret mange. Det er meget høje procenter, som jævne lønmodtagere nu skal til at svare skat efter. Men samtidig ligger det sådan, at nogle selv under et så hysterisk skattetryk som det, der nu er iværksat, er i stand til at smøge grimen af sig. Det betyder naturligvis, at den øvrige del af befolkningen rammes desto hårdere. Forskellen i behandlingen af de forskellige befolkningsgrupper træder naturligvis også stærkere frem, når marginalskatterne kommer op på dette niveau og ligger på en 60-65 pct.

Jeg tror da nok, at afskrivningsreglerne, da de i sin tid blev indført i 1957, hvorved afskrivningerne blev gjort frie, har haft en betydning for omstruktureringen af erhvervslivet. Ja, man må sige, at der var tale om en storstilet folkegave til erhvervslivet. Jeg havde sat mere pris på, om gaven var ydet på visse betingelser, og at befolkningen havde fået indflydelse på erhvervslivets opbygning.

Det er min bestemte opfattelse, at der må økonomiseres med disse afskrivningsfordele, og det synes også at have bredt sig, at der er forskellige forargelige dele af afskrivningsordningerne, som må væk. Men her er regeringen åbenbart i en kattepine. Der er talt meget, og det er der gjort med rette, om coasterafskrivningerne. Men de er blot en på forargelig vis udnyttet del af et langt større afskrivningsmønster, hvor princippet hele vejen igennem er det samme. Det synes umuligt at skære coasterne væk fra disse fordele, uden at de andre områder berøres. Regeringen står i virkeligheden over for enten intet som helst at gøre ved disse afskrivninger eller at tage alle ordningerne op til revision. Jeg tror godt, jeg kan gætte på, hvad resultatet bliver.

Svagheden ved de her fremsatte lovforslag — men det kan hævdes, at det kommer ikke forslagene ved — er vel, at de ikke sætter en målbevidst, samfundsbetonet erhvervsstøtte i stedet, en støtte, som virker

til opbygning af et samfundsmæssigt industriapparat. Jeg selv ville fremfor konkret uddelte afskrivningsfavører foretrække lånevejen, offentlige lån med betingelser om virksomhedsledelse, om demokrati på arbejdspladsen, om strukturindordning osv. Tiden er rendt fra den filosofi at forfølge ethvert formål over skattebilletten fradrag.

Det er sikkert også rigtigt, at hvis der er så mange penge i disse ordninger, så vil en pludselig afskaffelse — jeg har bemærket, der er aftrapning i et par af ordningerne — nok betyde en ret stor likviditetskrise. Det synes jeg nok man kan komme om ved ved i stedet for at lave yderligere aftrapninger at lave en henstandsordning med skattebetalingen alt efter individuelt behov, så det skal ikke være nogen stærk indvending imod forslagene, som jeg i det hele taget har sympati for, dog med det forbehold, at med hensyn til bygningsafskrivningerne har man nok taget munden lidt for fuld.

Jeg skal anbefale, at man ser på disse lovforslag i udvalget, som bl. a. behandler lovforslag om ændring af kildeskatteloven, ikke mindst i lys af den nuværende økonomiske situation.

Hanne Reintoft: Må jeg allerførst sige til hr. Asger Jensen, at den historie med, at staten ikke skal tage pengene fra borgerne, og det er bedst for borgerne, at de har pengene selv, kan det konservative folkeparti ikke bruge som agitationsmateriale i disse tider, hvor man udsender skattekortene. Man kunne bruge det for nogle år siden, da folk troede, der var et gran af sandhed i det, men den går ikke længere.

Mod disse lovforslags sigte, der går ud på at afskaffe adgangen til skatteunddragelse ved hjælp af afskrivninger, der ikke repræsenterer en reel værdiforringelse, har vi bestemt ikke noget principielt at indvende. Forslagene er i overensstemmelse med de synspunkter, vi selv har gjort gældende gennem praktisk taget hele den periode, hvor adgangen til ekstraordinære afskrivninger har eksisteret. Vi har også, ligesom forslagsstillerne gør det i bemærkningerne, peget på det samfundsmæssigt uheldige i, at reglerne tilskynder til investeringer, som ikke er reelt rentable, men kun profitable i kraft af selve afskrivningsadgangen.

[Hanne Reintoft.]

Også jeg mener dog, at det er meget tvivlsomt at gå med til, at enhver form for bygningsafskrivninger afskaffes. Principielt kommer vi næppe uden om, at reelle bygningsforringelser, hvortil der svarer normale afskrivninger, bør modregnes i bruttoindkomsten, før den skattepligtige nettoindkomst fremkommer, og den omstændighed, at bygningsforringelserne gennem en lang årrække, når man tager alle erhvervsbygninger som helhed, er blevet mere end opvejet af prisstigninger på bygningerne, kan næppe begrunde reglernes fuldstændige afskaffelse, så længe det dog ikke logisk kan afvises, at der kan foreligge situationer, hvor bygningsværdierne ikke stiger som følge af prisstigninger. Hvad landbrugsbygningerne angår, kan der også henvises til, at der rent faktisk skete et prisfald inden for visse områder af landet, Bornholm, Lolland-Falster og Fyn, fra midten af 1967 og frem til foråret 1969, et prisfald, der i alt udgjorde ca. 10 pct. Noget lignende vil meget let kunne forekomme i fremtiden for landbrugsbygninger på ejendomme, som på grund af deres størrelse eller beliggenhed ikke kan drives rentabelt under de gældende landbrugstekniske vilkår, og det vil formentlig også kunne forekomme for andre erhvervsbygninger, som bliver utidssvarende på grund af ændret produktionsteknik.

Noget andet er, at man i det konkrete tilfælde bør søge at undgå, at der sker ekstraordinære eller ordinære afskrivninger, hvor der samtidig er tale om væsentlige kapitalgevinster på grund af en faktisk prisstigning. Jeg kunne tænke mig, at man gjorde det ved at ændre de nugældende bestemmelser til, at der kan foretages afskrivninger svarende til de reelle bygningsforringelser, men dog kun i det omfang, hvori de reelle værdiforringelser ikke udlignes af kapitalvinding på grund af stigninger i prisniveauet for den pågældende kategori af ejendomme. Det vil være muligt at få denne prisstigning fastslået nogenlunde sikkert på grundlag af ejendomssalgstatistikken, og jeg vil anmode VS om at overveje dette.

Bedst vil det naturligvis være, om man kunne tage skridtet fuldt ud og beskatte de kapitalgevinster, der overstiger afskrivninger svarende til den reelle værdiforringelse,

men tanken om det vil nok både de borgerlige partier og socialdemokratiet afvise med afsky, så det er nok praktisk uladsgjærligt og formålsløst at foreslå noget i den retning.

Specielt hvad investeringsfondene angår, kan jeg lige så lidt som forslagsstillerne se, at de har noget som helst andet formål end at hjælpe de erhvervsdrivende til at betale mindre i skat af deres indkomster, end lønmodtagerne skal betale af deres. De burde derfor afskaffes som både uretfærdige og samfundsøkonomisk skadelige. Alligevel er det nok ikke realistisk at regne med, at der er politiske muligheder for det, men man kunne dog måske, når og for så vidt dette er blevet fastslået, foreslå at lave reglerne om i stil med den svenske ordning. Så vidt jeg er orienteret, har man i Sverige en ordning, der går ud på, at beløb, der er hensat i investeringsfonde, ikke blot skal tjene til at skaffe den pågældende virksomhed eller erhvervsdrivende skattefrihed, men at de også af myndighederne skal kunne forlanges anvendt til investeringer, når og for så vidt samfundsøkonomiske hensyn taler for det, f. eks. under en konjunkturafmatning, hvor der er fare for en væsentlig arbejdsløshed; som det netop har været anført i dag at ændringer i disse regler kunne medføre. Netop i en sådan situation kan den erhvervsdrivende selv være interesseret i at afholde sig fra investeringer, fordi pris- og afsætningsudsigterne tilskynder til at vente, hvorimod samfundet har den stik modsatte interesse. Reglen er, så vidt jeg ved, at hvis den erhvervsdrivende ikke vil anvende investeringsfondene til investering, når myndighederne finder stigende investeringer nødvendige eller hensigtsmæssige, så beskattes han straks af de opsparede beløb eller i hvert tilfælde den del af dem, som han burde have investeret. Jeg vil gerne høre, om finansministeren mener, at noget lignende kunne gennemføres herhjemme, for det kunne i hvert tilfælde nok modvirke de værste misbrug af adgangen til henlæggelser i investeringsfonde, selv om vi ikke fulgte reglerne slavisk. Der har dog fra alle sider været udtalt en vis betænkelighed ved misbrugen af disse lovregler, og derfor var det i stedet for bare at være afvisende nok så konstruktivt at komme ind på, hvordan man ville imødegå misbrugene. Med de be-

[Hanne Reintoft.]

tænkkeligheder og bemærkninger kan vi i øvrigt i hovedtrækkene fuldt ud støtte lovforslagene.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sigs-gaard): Jeg skal takke for de bemærkninger, som ordførerne har gjort til de fire forslag. Det har bl. a. været diskuteret, i hvor høj grad der her var tale om en stor sag eller en lille sag, hvor mange penge det drejede sig om; og for at debatten om det ikke skal svæve helt i det blå, skal jeg lige erindre om, at jeg allerede ved fremsættelsen gjorde opmærksom på, at alene investeringsfondshenlæggelserne udgjorde i 1968-69 600 mill. kr. Det er kun en vis del ud af de samlede regler, som VS her har foreslået ændret, så det er altså ganske enorme beløb, det drejer sig om.

Hr. Helge von Rosen gentog, hvad der har været sagt så mange gange tidligere, at man fra socialistisk side har fuldstændig uret, når man taler om afskrivningsreglerne som et tilskud til erhvervslivet. Afskrivningerne betyder kun en udsættelse, sagde hr. Helge von Rosen, men det er jo ikke rigtigt. Hvis virksomhederne er i vækst — og man kan vel godt i dag sige, at det er det typiske og har været det typiske hele vejen op igennem 1960erne og også tidligere. — så er der gennem afskrivningsreglerne tale om en permanent skattnedsættelse. Derfor er det rigtigt, når vi kalder disse afskrivningsregler eller afskrivningsfiduser ved deres rette navn eller prøver på at forklare, hvad det egentlig er, det drejer sig om. Der er tale om fordele for de erhvervsdrivende, og det er jo sådan, at fordele til én gruppe i samfundet betales af det øvrige samfund. Dermed bliver det rigtigt at sige, at for disse afskrivningsreglers og tilsvarende bestemmelsers vedkommende er der tale om et tilskud, der ydes af de mange til de få. Det sker også på andre områder i vort samfund, og der er al mulig grund til at kritisere, at det forholder sig sådan.

Nu kunne der sikkert godt argumenteres for, at virksomhederne tidligere, da man indførte en række af reglerne her, var så dårligt kørende, og at konkurrenceevnen var så svag, at der kunne være en vis motivering for at sætte ind med nogle ekstraordinært gunstige afskrivningsregler og

støtteforanstaltninger, som der her er tale om. Men jeg tror dog, at det ville falde selv ordførere fra VKR-partierne svært at forklare, at virksomhederne også i dag er så skidt kørende, at de absolut behøver disse særlige afskrivningsmuligheder ud over de normale afskrivningsregler, som jo ikke er særlig ugunstige. Der er tale om 30 pct.s afskrivninger på saldo værdierne, og det rører vi ikke ved med forslagene her. Selv om det vel er sådan, at i almindelighed holder maskinerne langt mere end de 4-5-6 år, som afskrivningsperioden varer, rører vi alligevel ikke ved disse almindelige afskrivningsregler.

Jeg tror, det ville være svært at motivere, at de særlige afskrivningsregler, de særlige tilskud, som der her er tale om, skulle være nødvendige i dag. F. eks. gælder det bygningsafskrivningerne. Det var interessant at høre, at alle partier, så vidt jeg forstod selv kommunisterne, holder på, at bygningsafskrivninger må vi sandelig opretholde, for man kan pege på et eller andet lille hjørne et eller andet sted, hvor bygningerne er faldet lidt i pris i en eller anden periode. Må jeg lige holde fast ved, at det væsentlige er, at bygningerne stiger i værdi og har gjort det i masser af år, og at der derfor ikke er nogen rimelighed i at opretholde bygningsafskrivningerne. Afskrivninger traditionelt forstået svarer jo til, at aktiverne forringes, og at det derfor skal være muligt at genanskaffe dem, eller at de teknisk forældes i øvrigt; det er kommet ind i de senere år.

Men det er ikke tilskud, siger man. Jeg tror ikke, man vil benægte, at hvis disse lovforslag gennemførtes, så kunne skatten for lønmodtagerne sættes ned. Jeg vil påstå, at hvis de gennemførtes — og jeg gentager: uden at man ændrer ved den almindelige afskrivning — så kunne man totalt undgå den stigning i trækprocenterne, der nu har fundet sted, og som folk har oplevet de seneste dage, endda uden at ændre spor ved regeringens økonomiske politik i øvrigt.

Ministeren antydede, at vi ikke rigtig havde forstand på, hvad vi snakkede om, og sagde, at når det drejede sig om bygningsafskrivningerne, så viste det sig nemlig, at vi åbenbart heller ikke ville tillade folk at afskrive på f. eks. elevatorer og tilsvarende inventar. Jeg vil henstille, at ministeren lige får nogle af sine medhjælpere i ministeriet

[Sigsgaard.]

til at læse bemærkningerne til lovforslagene igennem også, inden han antyder, at vi andre ikke ved, hvad vi snakker om. I bemærkningerne til det forslag, det her drejer sig om, står der:

„Forslagsstillerne er opmærksomme på, at der skal indføres bestemmelser vedrørende afskrivninger af bygninger på lejet grund . . .“

— hvoraf det altså fremgår, at vi godt er klar over, at der ikke afskrives på grunden

„ . . . og installationer o. lign. i lejede bygninger.“

Vi har ikke anset det for hensigtsmæssigt at udarbejde disse bestemmelser, fordi vi først ville se, hvor velvillig finansministeren og de partier, han repræsenterer, ville være, inden vi ville bruge mere arbejdskraft på at gå yderligere i detaljer.

Det tilskud, som jeg taler om i forbindelse med forslagene her, har form af et skattnedslag, og en anden af grundene til, at vi fremsætter forslagene, er, at et sådant skattnedslag der gives til bestemte grupper i samfundet, betales af det øvrige samfund, nemlig af dem, der ikke kan skrive af, og det vil sige fortrinsvis af lønmodtagerne. Det vil igen sige, at det er de i almindelighed økonomisk svage, der her giver tilskud til dem, der i almindelighed er økonomisk stærkere. Det er galt, synes jeg.

Reglerne her har et stort ansvar for, at 3.000 af de 12.000 selskaber, vi har her i Danmark, ikke betaler en krone i skat, men det rører tilsyneladende ikke VKR-partierne. Det er der ingen der finder anledning til at gøre noget særligt ved.

Danmark har, så vidt jeg ved, de allergunstigste regler på dette område i hele Vesteuropa, og man kunne nok lige spørge: er det nu også nødvendigt? I sommer var der interviews i forskellige norske aviser med norske skibsredere, hvor man spurgte dem: er I tilfredse med de forhold, I bydes her i Norge? Det var de vældig tilfredse med, hvad enten regeringen havde været en arbejderpartiregering eller en borgerlig regering, som den er for tiden. De sagde: ja, det er nogle af de bedste vilkår, man vist kan forestille sig nogetsteds i verden — ja, det skulle da lige være Danmark, hvor reglerne er endnu bedre. Her spørger jeg: skulle det

virkelig være nødvendigt, at vi driver det så vidt med disse tilskud, at vi går videre end noget andet land i vort nabolag?

Hvis finansministeren virkelig mener, at afskrivningerne kun svarer til omkostningerne ved at erhverve indtægten, mener ministeren så ikke, at kapitalen får dækket de omkostninger i vores nabolande? Hvis ministeren har ret i, at de regler, som jeg her kalder fiduser, kun svarer til omkostningerne ved at erhverve indtægten, så ville det jo se galt ud i de lande, hvor man har mindre fordelagtige afskrivningsregler end her, så ville det private erhvervsliv i de lande være gået nedentom og hjem, skulle man tro, eller i hvert fald have det yderst besværligt. Det er ikke præcis den forestilling, jeg har f. eks. om Vesttyskland.

Der er noget, der tyder på, må jeg tilføje, at de store firmaer får mest ud af afskrivningsreglerne. Måske kan det spørgsmål undersøges. Finansministeren lovede for godt en måned siden at undersøge, hvor meget der afskrives på bindende kontrakter, og hvad den ordning i det hele taget betyder, og jeg går ud fra, at den undersøgelse er i gang. Det var jo nogle kommuner, der skulle foretage den. Bestemmelserne omkring bindende kontrakter rummer mulighed for dispensation, så der kan afskrives på endnu mere fordelagtige betingelser, end det normale er inden for bindende kontraktområdet. Så vidt jeg ved, er den dispensation kun givet til nogle få af vores allerstørste virksomheder. Det er det indtryk, man har — også i de kredse, der bruger afskrivningsreglerne — og det vil jeg gerne i forbindelse med undersøgelsen enten have bekræftet eller have afkræftet.

Forslagene er også fremsat, fordi debatten om afskrivningsreglerne er ved at blive afsporet. Der går næsten ikke en uge i folketinget nu, uden at man hører forskellige partiers repræsentanter stå og holde store foredrag om coastere og trusserederier, og hvad ved jeg, og det er selvfølgelig udmærket. For nogle år siden afviste man fuldstændig, at der her kunne være tale om noget, der skulle rettes. Det erkender alle i dag, og kritikken af de ting er berettiget, men det er bemærkelsesværdigt, at Jyllands-Posten — fra gammel tid og traditionelt A. P. Møllers talerør — og Børsen går i spidsen for hele denne kritik af coasterne:

1969

4/12 70: I. beh. af f. t. l. vedr. skattemæssige afskrivninger m. v.

1970

[Sigsgaard.]

Når de kører hårdt frem imod trusserederierne, så skyldes det nok, at disse rederiers virksomhed skaber røre om afskrivningsfiduserne og har åbnet øjnene hos en hel masse mennesker, der ikke før rigtig har indset den store betydning af det, vi her taler om, har åbnet deres øjne for, hvordan de fuppes, kan vi godt sige. Det bryder de ældre virksomheder sig selvfølgelig ikke om, de almindelige virksomheder, som har profiteret af afskrivningsfiduserne i masser af år og gerne vil blive ved med det. Der skal ikke skabes en stemning imod det, og derfor bekæmper de disse nyopkomne trusserederier. Jeg vil meget advare imod, at man også her i folketinget hopper på den populære idé med at indskrænke snakken om afskrivningsregler til en snak om disse trusserederier. Det er trods alt kun en mindre del af området. Jeg tror, det ender med — også hr. Ømann var inde på det — at det eneste, vi får gjort ved disse ting, er, at regeringen griber ind lige på det punkt, som den selvfølgelig godt ved er en detalje, og dermed håber at have lukket munden på kritikerne på dette område. Det advarer jeg altså imod at man fra anden side accepterer.

Finansministeren talte om, at det var, ligesom om forslagsstillerne bevægede sig i teoriernes underlige verden. Det kan jo være rigtigt nok, at den verden, vi bevæger os i ved at fremsætte lovforslag som disse i folketinget, kan forekomme noget uvirkelig. Men det skyldes først og fremmest, at ministeren og den regering, han er medlem af, og de partier, han repræsenterer, nægter overhovedet at behandle sådanne forslag om begrænsning af de tilfældige og urimelige fordele, som de skiftende regeringer har givet kapitalen på lønmodtagernes bekostning.

Det er det, der gør debatten lidt uvirkelig; ellers er det jo i høj grad kontante ting, vi her beskæftiger os med. Hundreder af millioner, ja, milliardbeløb, kan man roligt fastslå at det drejer sig om.

Hr. Grünbaum sagde — og det var jo en

meget bemærkelsesværdig passus i hr. Grünbaums indlæg — at han hellere så, at man havde lidt for gunstige afskrivningsregler end det modsatte. Jeg synes, det var en meget betegnende bemærkning for den politik, der har været ført på det område også i hr. Grünbaums ministertid og tidligere. Jeg tror aldrig, hr. Grünbaum har sagt noget tilsvarende om skatten på arbejdsindkomster; hellere lidt lavere end det modsatte — det hører man aldrig. Præcis på samme måde, som når vi snakker om skatteligning, hører man aldrig nogen sinde skiftende finansministre sige: desværre, i år har vi ikke tid til rigtig at bruge bestemmelserne, sådan at vi kan ligne arbejdsindkomsterne effektivt; det må vi lade ligge, for vi har så travlt med de erhvervsdrivende — det er altid det omvendte, vi hører. Man har altid tid til at tage sig af arbejdsindkomsterne, men aldrig rigtig tid til at tage sig af de forhold, der f. eks. her er tale om.

Jeg synes, debatten har vist, at der ikke er nogen af de større partier her i salen, der vil røre ved noget væsentligt i afskrivningsreglerne. Og det kan jeg da godt sige var en af ideerne i at fremsætte forslagene, for jeg havde jo ikke i min vildeste fantasi forestillet mig, at finansministeren ville gå herop og sige: ja men det er da også rimeligt, vi må da se på de afskrivningsregler; når vi nu griber ind over for lønmodtagerne, som vi gør, så må det da også være helt naturligt, at vi tager fat på afskrivningsreglerne. Det havde jeg ikke forestillet mig, heller ikke at ordførerne for regeringspartierne ville have sagt noget tilsvarende. Jeg vidste nogenlunde, hvad man ville stå op og sige. Men der var jo en idé i at få forslagene frem for netop at få påvist, som det nu er blevet påvist, at man altså ikke rigtig vil røre ved dette. At man nok vil skære dyrtidsreguleringen væk, at man nok vil holde lønnen nede og fastlægge lønrammer og mobilisere alle mulige vismænd og professorer, og hvad ved jeg, i kampen for at holde lønningerne nede, men afskrivningsfiduserne freder man, måske lader man sig presse til at pille lidt

[Sigsgaard.]

ved coasterhistorien, og dermed skal det være sket.

Jeg advarer imod, at man lader sig narre af, at det fra forskellig side siges hér i dag: vi vil se på tingene i udvalget. Jeg tør godt spå, at det kommer der meget, meget lidt ud af. Der bliver som sagt lidt coasterpilleri, og så færdig; der bliver måske lidt studiekredsarbejde for de partier her i folketinget, der er udvalgsberettigede, og så er det sket. Derfor er værdien af at få en diskussion som den, vi har fået i dag, simpelt hen den, at vi får lidt indblik i, hvor skæv den økonomiske politik er, hvor klassebestemt den økonomiske politik er.

Hr. Asger Jensen sagde, at hvis disse forslag gennemførtes, ville det ikke være muligt at opretholde det private erhvervsliv; det sagde han direkte. Det var også en interessant udtalelse, bl. a. fordi den rejser spørgsmålet: hvordan lykkes det så egentlig at opretholde det private erhvervsliv i lande, der ikke har de samme afskrivningsfiduser, som vi har her i Danmark eller ikke har dem i så høj grad, som vi har dem? Hvordan bærer man sig egentlig ad med det?

En bemærkning som hr. Asger Jensens tager jo ligesom lidt af luften ud af den ballon, der hedder det selvhjulpne private erhvervsliv, det konkurrencedygtige private erhvervsliv. Vi hørte ikke noget om i dag, at erhvervslivet var selvhjulpent og konkurrencedygtigt, nej, vi hørte tværtimod bemærkninger om, at hvis I tager tilskuddet fra lønmodtagerne via staten til erhvervslivet fra dette erhvervsliv, så falder det sammen, så kan det overhovedet ikke klare sig. Jeg synes, det var interessant at få en sådan erkendelse af, at det, man kalder erhvervslivet, i dag kun fungerer i kraft af den offentlige støtte. Jeg tror nok, at hr. Asger Jensen overdrev lidt, men alligevel.

Hr. Jens Foged var inde på nogle historiske betragtninger og sagde, at da en tidligere regering skar lidt ned på afskrivningsfiduserne — og det var ikke ret meget, der blev skåret, det husker hr. Jens Foged jo også — så steg arbejdsløsheden. Jeg kan ikke huske arbejdsløshedstallene netop fra den periode, så det skal jeg ikke gå ind på i detaljer, men derimod sige, at sådan vil systemet selvfølgelig fungere, det er de vilkår, man arbejder under. Derfor er enhver rege-

ring, der accepterer systemets betingelser, nærmest nødt til hele tiden at sikre kapitalen en høj profit — man vil selvfølgelig også gerne. Men det er altså systemets betingelser, som man er gået ind på, og hvis ikke man hele tiden sikrer kapitalen en høj profit, hvis ikke guleroden hele tiden er tilstrækkelig smukt gul og saftig og stor foran næsen på erhvervslivet, så vil de ikke rigtig investere, eller pengene ryger til udlandet, folk bosætter sig i udlandet med deres penge, eller hvad der nu kan ske. Og så står man dér, så får man ikke oprettet de arbejdspladser, der er brug for, og så risikerer man arbejdsløshed. Det ved enhver regering selvfølgelig godt, det er de vilkår, den arbejder under, hvis den i øvrigt accepterer de kapitalistiske betingelser, og det har alle regeringer jo hidtil gjort.

Derfor er det, at lønmodtagerne altid rammes hårdest af den økonomiske politik ganske uanset regeringens farve; der kan være detailforskelle, men hovedlinjen ændres ikke af regeringsskift. Derfor er vi altså også nogle, der ikke ville være tilfredse; selv om alle kom herop og sagde: det er da nogle herlige forslag, disse fire, dem gennemfører vi. Vi tror, at det er hele det økonomiske system, det er galt med, og det vil vi godt have ændret.

Hvordan kan afskrivningsfiduserne i øvrigt opretholdes, kunne man så spørge — og det skal jeg slutte med at sige — hvis de i den grad strider imod flertallets interesser, hvis jeg virkelig har ret i, at de giver fordele for de få på de manges bekostning? Hvordan i alverden kan det så gå til, at de kan opretholdes?

Se, nu er der for det første det, at disse afskrivningsregler er ganske udviklede, og det er den slags ting; som efter pressens mening ikke har nogen større offentlig interesse; derfor tror jeg aldrig, reglerne f. eks. er gennemgået i tv, måske til en vis grad i radio, sjældent også i dagbladene, og det er svært at referere en debat som denne ordentligt, sådan at folk virkelig forstår, hvad det er for forslag, der er fremsat, og hvad deres virkninger ville blive, og det sker derfor heller ikke. Debatten om sådanne ting forbigås helst i stilhed, også efter min mening af politiske grunde, men når f. eks. en økonom, en såkaldt vismand, vil have arbejderne til at afstå fra lønforhøjelser, så snak-

[Sigsgaard.]

kes og analyseres der vidt og bredt i massemedierne. Det er selvfølgelig en væsentlig del af forklaringen på, at vi i al stilhed kan snakke her om hundreder af millioner eller om milliarder, om et af vort samfunds største problemer, uden at der sker ret meget af den grund, uden at der kommer ret megen interesse og debat ude omkring af den grund; det er der nemlig for mange som ikke er interesseret i at der kommer.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg skal ikke inklade mig i nogen filosofisk og dybsindig debat om kapitalisme og socialisme ved denne lejlighed, men hr. Sigsgaard har jo ikke lagt skjul på, at de ændringer i afskrivningsreglerne, som han foreslår, skulle føre til en gradvis undergang for det kapitalistiske samfund, og selv om han siger, han nok mener, erhvervslivet klarer sig alligevel, som det gør i andre samfund, er der jo ingen tvivl om, at hans mål i det lange løb må være, at det kapitalistiske samfund bryder sammen, og så synes jeg da også, det er ganske konsekvent at fremsætte disse forslag.

Jeg har i øvrigt aldrig betragtet hr. Sigsgaard som ubegavet eller inkonsekvent, tværtimod, og derfor tror jeg, vi skal se i øjnene, at disse afskrivningsreglers ændringer på så dybtgående, så vidtgående måde, som hr. Sigsgaard har foreslået, vil medføre, at et privat erhvervsliv — kald det privatkapitalistisk — vil få større og større vanskeligheder.

Jeg vil gerne sige til hr. Grünbaum, at jeg tror, det er præcist og rigtigt at pege på, at problemet måske ikke så meget er selve afskrivningen som spørgsmålet om beskatningen af den gevinst, der hentes hjem, når det afskrevne gode skal realiseres, og det er da også tanker, som vi i høj grad har med i vores overvejelser. Jeg kan bl. a. pege på, at vi har indført en ændring her for annuitetsforsikrings vedkommende, hvor man har sat ind med hensyn til den særlige indkomstskat.

Hr. Ømann stillede mig et spørgsmål om millionærundersøgelsen, og dér må jeg henviser til det svar, jeg gav folketingsudvalget vedrørende skattespørgsmål den 5. november 1970. Men da det åbenbart ikke har trukket sig hr. Ømanns opmærksomhed,

skal jeg lige gennemgå i hovedtræk, hvad vi oplyste over for folketingsudvalget.

Det var følgende: vi har den 19. december 1969 fra finansministeriets side anmodet Danmarks Statistik om i samarbejde med skattemyndighederne at foretage en undersøgelse, der bl. a. kan belyse, i hvilket omfang de mere skattetekniske forhold kan bidrage til, at de skattepligtige indkomster er meget lave i forhold til de skattepligtige formuer. Danmarks Statistik har fra de lokale skattemyndigheder indhentet en række oplysninger om de nævnte skatteyderes indkomst- og formueforhold i skatteårene 1966-67, 1967-68 og 1968-69. Det drejer sig bl. a. om visse fradragsposter ved indkomstopgørelsen såsom fradrag for betalte personlige skatter, overført underskud fra tidligere indkomstår, henlæggelser til investeringsfonds, afskrivninger på bygninger, driftsmidler og skibe samt nedskrivning dels på varelagre, dels på varepartier indkøbt på bindende kontrakt. Disse mange oplysninger bearbejdes for tiden i Danmarks Statistik, og så snart arbejdet hermed er tilendebragt, vil resultatet af undersøgelsen blive tilsendt skatteudvalget.

Vi må ikke glemme, at denne undersøgelse altså også strækker sig tilbage til år, hvor vi havde den gamle skattefradragregel, som meget ofte kunne medføre, at store indkomster kom langt ned, hvis de havde haft en meget stor skat, der kunne fradrages.

Der blev dernæst stillet et spørgsmål fra hr. Sigsgaards side, idet han for det første påstod, at vi havde misforstået ham, og at han skam ønskede afskrivning på installationer i byggeri, og henviste til bemærkningerne til lovforslaget om skattemæssige afskrivninger, hvor der ganske rigtigt står: installationer i lejet byggeri. Men det er jo også et problem, hvordan det skal være i eget byggeri, og det er en konsekvens af VS' forslag, at retten til at afskrive på installationer i eget byggeri skal bortfalde sammen med de almindelige bygningsafskrivninger.

Hr. Sigsgaard stillede mig et spørgsmål om undersøgelsen vedrørende bindende kontrakter, kontraktnedskrivning. Nu var det jo først den 4. november, altså for en måned siden, hr. Sigsgaard rejste dette spørgsmål i folketingets spørgetid, og da lovede jeg gan-

[Finansministeren.]

ske rigtigt, at jeg ville fremskaffe noget materiale, således at vi kunne få noget mere at vide om, hvilket omfang kontraktnedskrivningerne har.

Jeg har drøftet det med skattedepartementets embedsmænd, og vi mener, at en sådan undersøgelse må omfatte flere indkomstår, bl. a. fordi den ellers ikke vil vise noget om, hvorvidt kontraktnedskrivningerne anvendes i stigende grad, således som hr. Sigsgaard formoder. Den omstændighed at man bør have flere år med, medfører, at man ikke med fordel kan inddrage skattepligtige personers kontraktnedskrivninger i undersøgelsen. For skattepligtige personer havde vi jo i forbindelse med overgangen til kildeskat det såkaldt skattefrie år i 1969, og 1968 var halvt skattefrit år. Man må derfor regne med, at de skattepligtige personers brug af kontraktnedskrivning i disse to år har været væsentlig mindre end normalt, så man ville få et skævt grundlag for bedømmelsen af personernes kontraktnedskrivning.

Det hele og det halve skattefrie år omfattede jo ikke aktieselskaber. Derfor kan en undersøgelse af selskabernes kontraktnedskrivninger i indkomstårene 1968, 1969 og 1970 nok have interesse, selv om den selvfølgelig ikke kan vise noget om kontraktnedskrivningerne i det store antal virksomheder, fortrinsvis de noget mindre, der drives af en personlig indehaver.

Det vil efter min opfattelse være mest praktisk at undersøge selskabernes kontraktnedskrivninger i forbindelse med ligningen for indkomståret 1970, hvor man alligevel skal have selskabernes selvangivelser frem. Selskaberne har jo frist til den 30. april 1971 med indgivelse af 1970-selvangivelsen.

Resultatet af mine overvejelser er herefter, at jeg vil anmode nogle kommuner om i forbindelse med selskabsligningen for indkomståret 1970 at foretage en undersøgelse af kontraktnedskrivningerne i aktieselskaber i 1968, 1969 og 1970. Jeg håber, at jeg hermed har besvaret hr. Sigsgaards direkte spørgsmål. Til sidst må jeg sige, at når jeg ikke kan anbefale disse lovforslag til tingets velvillige behandling og vedtagelse, skyldes det, at det efter min opfattelse er afskrivningsreglerne, der har muliggjort den om-

stilling af vort samfund i 1960'erne, der har fundet sted, fra at være et decideret landbrugssamfund til at være en moderne industristat. Dette havde ikke været muligt uden disse afskrivningsregler, og herved er det også blevet muligt at beskæftige den befolkningstilvækst, der er gået til byerne fra landbruget i denne 10 års periode.

Denne strukturomlægning i det danske samfund har været overordentlig værdifuld, og vi står over for en ny strukturændring, hvis vi skal ind i fællesmarkedet. Det ville derfor efter min mening være helt forkert, om vi nu gav os til at skabe tvivl om, hvorvidt det kunne betale sig at investere og tage initiativ i det danske erhvervsliv, ved at skabe tvivl om, hvorvidt disse regler, i kraft af hvilke man har foretaget strukturomlægningen, fortsat skal bestå. Jeg kan ikke anbefale, at en sådan tvivl skabes af dette høje ting.

Grünbaum: Hr. Sigsgaard syntes, det var interessant, at jeg havde sagt, at afskrivningsreglerne hellere måtte være lidt gunstigere end det modsatte; det har jeg nu sagt mange gange før. Det sagde jeg også i min finansministertid, da jeg fremsatte forslag til ændring af afskrivningslovene på nogle af de områder, som hr. Sigsgaard også har med, bl. a. om bindende kontrakt.

Jeg har altid hævdet det synspunkt. Jeg er ganske enig med finansministeren i, at det er overordentlig betydningsfuldt for hele vores erhvervsudvikling, at der er afskrivningsregler, som i hvert fald ikke er så strenge, at man forhindrer en god udvikling i investeringerne, specielt i industrien, og derfor siger jeg det på den måde, at de hellere må være lidt gunstigere end det modsatte.

Selvfølgelig skal man helst ramme præcist. Jeg tror, at de regler, som daværende finansminister Viggo Kampmann fik gennemført om 30 pct. saldoafskrivning, ramte nogenlunde præcist. Det svarer jo til en 10 års afskrivning på maskiner, og det er snarere en for lang periode i dag for moderne industri, så det ligger vist meget pænt med det. At der så er nogle urimeligheder, som skal rettes, er en anden ting. Der synes jeg jo nok, man må sige, at vi fra mit partis side netop har haft vores interesse meget stærkt rettet imod dette område, og hr. Sigsgaard

[Grünbaum.]

har jo et temmelig direkte ansvar for — det synes jeg jeg har lyst til at sige i dag, når hr. Sigsgaard nævner dette med lønmodtagerne — at de regler, vi fik gennemført bl. a. om bindende kontrakt, ikke kom til at vare ved. De blev ophævet, da denne regering ved hr. Sigsgaards hjælp kom til magten.

Ordføreren for forslagsstillerne (Sigsgaard): Ja, den diskussion om valget i 1967 kan vi jo føre ca. én gang om ugen, men jeg ved ikke, hvor mange år vi kan blive ved med det. Den er selvfølgelig også meget interessant, og især er det meget interessant, at socialdemokratiet bliver ved med at påstå, at det er nogle ganske enkelte personer, der har ansvaret for, at socialdemokratiet ikke har regeringsmagten i dag. Det skulle da vel ikke være, fordi socialdemokratiet ikke var i stand til at samle stemmer, fordi den politik, man havde gennemført, ikke i tilstrækkelig grad var i den brede befolkningens interesse? Man måtte gå ud til valg og hented sig et stort valgnederlag. Det kunne jo være, det havde noget at gøre med den politik, man havde ført som mindretalsregering: at det var en ganske traditionel centrumspolitik og borgerligt præget.

I øvrigt ved hr. Grünbaum jo godt, hvad min opfattelse af det regeringsskifte er, nemlig at det var en regering, der havde lyst til at smide tøjlerne og benyttede en lejlighed til at gøre det.

Må jeg dernæst sige til finansministeren, at jeg tror ikke, jeg vil komme med yderligere kommentarer om elevatorerne i bygninger. Jeg tror nok, vi fandt ud af det problem, hvis vi i øvrigt kunne blive enige om forslaget om at afskaffe bygningsafskrivningerne; derfor er det nok rimeligt at diskutere bygningsafskrivningerne i det hele taget, og dér er der altså temmelig stor forskel på vores opfattelse. Her vil finansministeren ikke være med; til trods for at bygningerne jo i al almindelighed stiger kolossalt i værdi, mener han stadig væk, at man skal kunne afskrive på dem.

Finansministeren sagde, at uden disse afskrivningsregler havde vi ikke kunnet gennemføre den overgang fra landbrugssamfund til industrisamfund, som er gennemført. Jeg synes lige, jeg vil holde den be-

mærkning fast, for det vil altså sige, at denne strukturændring i samfundet er muliggjort af det øvrige samfund, af de begunstigelser, der ligger i afskrivningsreglerne, ikke mindst i de særlige afskrivningsregler, som VS har taget frem ved denne lejlighed. Strukturændringen er altså muliggjort af det øvrige samfund, uden at dette øvrige samfund — væsentligst lønmodtagerne — har fået nogen som helst indflydelse f.eks. på virksomhedernes dispositioner af den grund; det skal også lige holdes fast.

Det var, ligesom finansministeren havde forstået mig sådan, at jeg mente, at socialismen kunne gennemføres, hvis vi bare fik vedtaget nogle undergravende love, der kunne sætte hjulene i stå rundt omkring på virksomhederne, altså ved at undergrave det erhvervsliv, vi har. For god ordens skyld skal jeg lige gøre opmærksom på, at så naiv er jeg altså heller ikke, at jeg tror, man kan gennemføre socialisme på den måde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning:

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til det udvalg, som tinget har nedsat angående forslag til lov om ændring af kildeskatteloven m. fl. lovforslag. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 8. december kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om uddannelse af lærere til folkeskolen.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v.

[Formanden.]4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.22.

35. møde.

Tirsdag den 8. december kl. 13.30.

Formanden: Fra medlem af folketinget *Orla Møller*, der har haft orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 17. d. m. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Jens Jensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget oplyser, fra nævnte dato at regne.

Fabrikant *Arne Bybjerg Pedersen* har i skrivelse af 3. d. m. meddelt mig, at han ikke ønsker at modtage det ved medlem af folketinget *Jørgen Jensens* død ledigblevne mandat som medlem af folketinget. 2. stedfortræder er underdirektør *John Herbert Winther*, der i skrivelse af 7. d. m. har meddelt, at han er villig til at modtage det nævnte ledigblevne mandat som medlem af folketinget.

Under henvisning til § 11, stk. 3, i lov nr. 213 af 3. juni 1967 om Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning har Hypotekbankens revisorer fremsendt beretning om revisionen af Hypotekbankens regnskab for regnskabsåret 1969-70, herunder regnskaberne for de til Hypotekbanken i medfør af § 8 i fornævnte lov henlagte forvaltningsopgaver.

Medlem af folketinget *Lembourn* har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for kulturelle anliggender at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foretage en undersøgelse af direktør Erik Hauerslevs ledelse af filmfonden i anledning af den kritik, der er blevet rejst i pressen mod filmfond-direktørens mangel på interesse for at placere danske film i udlandet?“

Medlem af folketinget *Simonsen* har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren overveje at genindføre den forud for kildeskatteloven gældende adgang til fritagelse for beskatning af efterløn og lignende ved dødsfald?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i morgen.

Den første sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen.

(Lovforslaget (nr. 78) findes i tillæg A. sp. 1569, fremsættelsen i tidenden sp. 1523).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Knud Nielsen: Dette lovforslag drejer sig om ophævelse af folkeskolelovens § 63, i henhold til hvilken der kan ydes visse tilskud til dækning af kommunernes udgifter ved opførelse af nye skolebygninger eller tilbygning til ældre. Denne tilskudsordning skal efter forslaget ophæves pr. 1. april 1971, og byggeri påbegyndt før den dato skal være færdigt senest 1. december 1973 for at være tilskudsberettiget.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, stammer tilskudsordningen helt fra folkeskoleloven af 1937, og 1. april 1946 blev oprindeligt fastsat som frist for byggeriernes færdiggørelse. Denne frist blev gentagne gange udskudt, bl. a. som følge af materialemangel i efterkrigstiden. Formålet skulle være at opbygge især landdistrikternes skolevæsen, så det opfyldte folkeskolelovens krav til skolebygninger, og det hævdes i det store og hele at være opnået.

Tilskudsbeløb, der er givet tilsagn om eller forventes givet tilsagn om i forbindelse med byggerier igangsatt i 1969-70 og 1970-71, er beregnet til at andrage ca. 90 mill. kr. Ministeren siger, at forslaget er et led i rege-